

RELACJA DO SŁOWNIKA POLSKI WALCZĄCEJ NA KRESACH PŁN-WSCH.

1. Fiedorowicz Czesława, ps. „Czeška”
ojciec - Bolesław Fiedorowicz
matka - Aleksandra Rycko
2. ur. 03.05.1924 r. w Wilnie
3. nie dotyczy
4. Urodziłam się w 1924 r. jako piąte dziecko w rodzinie. Ojciec - kierownik sieci podziemnej w Elektrowni Miejskiej w Wilnie. Matka - niepracująca. 1932 - 1938 r. - nauka w szkole podstawowej nr 9, 1939 r. - w szkole nr 42. 1937 r. - zmarł ojciec.
5. 1939 r. - rozpoczęcie nauki w gimnazjum im. Elizy Orzeszkowej. Wstąpienie do ZHP. Obowiązki: opieka nad rannymi, pomoc w sierocińcu. Zajęcia praktyczne: orientacja w terenie, udzielanie pierwszej pomocy, szkolenie spostrzegawczości, pamięci itp. 1939 r., grudzień - złożenie przysięgi, którą przyjmowała Bronisława Tubielewicz, drużynowa 22 drużyny harcerskiej „Żurawie”, w lesie w Kolonii Kolejowej pod Wilnem. Zastępowa - Zofia Michelówna. 1940-1941 r. - komplety tajnego nauczania, kontynuowanie działalności konspiracyjnej (ZWZ).
6. Jesienią 1942 r. zostałam przydzielona do grupy łączniczek (system trójkowy) pod dowództwem „Ewy” (Barbary Skarżanki), działającej przy K.O. Wileńskiego AK. Główne zadania: dostarczanie informacji o ruchu, liczebności, wyposażeniu bojowym oraz rodzaju wojsk okupanta w dzielnicy Śnipiszki w Wilnie. Przenoszenie rozkazów ze sztabu K.O. Wileńskiego AK do inspektoratów AK Okręgu Wileńskiego w terenie. Miejscowości, z którymi miałam konspiracyjną łączność od 1942 r. : Kamionka, Jerozolimka, Rzesza, Rudniki, Oszmianka, Turgiele, Troki (dzielnica Karaimska), Werki i in. W 1944 r. - udział w akcji „Ostra Brama”: Taboryszki - sztab „Szczerbca” (wiosna), Dziewieniszki - sztab „Wilka” (koniec czerwca), Wołkorabiszki - sztab „Wilka” (6-17 lipca do dyspozycji sztabu). 17 lipca 1944 r. na rozkaz sztabu udaję się do puszczy Rudnickiej, by doprowadzić do Wilna 4 partyzantów z leśniczówki i zadbać o ich bezpieczeństwo. Podobne polecenia wykonywałam niejednokrotnie w związku z rozbrojeniem i osadzeniem partyzantów w Miednikach.
7. Sierpień 1944 r. - po wybuchu Powstania Warszawskiego wraz z „Reginą” zostałam skierowana przez „Ewę” (Barbarę Skarżankę) na trasę kurierską Wilno-Białystok (Wilno-Grodno-Brzosty-Dziemidkowo-Sokółka-Białystok). Przewodnikiem podczas pierwszego przejścia przez „zieloną granicę” był specjalnie wyszkolony pies owczarek. Po powrocie pocztę i sprawozdanie przyjęła „Agnieszka” (Maria Tarkowska), która objęła dowództwo po „Ewie”

aresztowanej we wrześniu podczas naszej nieobecności. W drugiej połowie września na polecenie „Agnieszki” miałam kolejne zadanie na trasie Wilno-Białystok; tym razem, ze względu na masowe aresztowania, wymagało to omijania zagrożonych punktów kontaktowych. Po powrocie w październiku pozostawałam pod dowództwem „Agnieszki”. Służbę w AK pełniłam do dnia mego aresztowania - 28.06.1945 r.

8. 28.06.1945 r. zostałam aresztowana. Śledztwo na Ofiarnej, więzienie na Lukiszkach w Wilnie. W listopadzie 1945 r. wywieziono mnie do łagrów w obw. Archangielskim, osądzono 17.06.1946 r. w mieście Wielsku przez Trybunał Wojskowy MSW ZSRR Archangielskiego obw. na podstawie art. 58-2 kk RSFRR (zbrojny opór przeciwko władzy radzieckiej) na 5 lat pracy w obozie o zastrzonym reżimie. W 1950 r. wysłano mnie na dożywotnie zesłanie do wsi Tajczinka. Z powodu ciężkiej choroby pod koniec 1950 r. przeniesiono mnie do wsi Siewiernoje, gdzie znalazłam się pod opieką lekarza. Po śmierci Stalina w 1954 r. zwolniono z zesłania na mocy amnestii bez zezwolenia powrotu do kraju.
9. 9.10. 1992 r. - zaliczono mnie do drugiej grupy inwalidów wojennych na stałe (książka Nr 7525).
10. 1945-1950 r. - łagry, 1950-1954 r. - zesłanie. Na zesłaniu założyłam rodzinę, w 1952 r. urodziła się córka. Po amnestii w 1954 r. wraz z rodziną zamieszkałam we wsi Irpień na Ukrainie. Po rehabilitacji męża zamieszkaliśmy w Kijowie. W 1963 r. po raz pierwszy udało mi się uzyskać pozwolenie na krótki wyjazd do Polski - zobaczyć z matką i rodzeństwem. W 1964 r. podjęłam pracę w zakładzie krawieckim. W 1979 r. odeszłam na emeryturę. W 1980 r. zmarł mąż. W 1991 r. po kilku latach starań wróciłam do Polski na stałe wraz z córką i wnukiem.
11. Krzyż Armii Krajowej - legitymacja Nr 26-95-212, 11 kwietnia 1995 r.,
Odznaka Weterana Walk o Niepodległość - legitymacja Nr 010148/279, 11 listopada 1995 r.,
Odznaka Pamiątkowa *Akcji Burza* - legitymacja Nr I-18/1-005, 1994 r.,
12. Brat Jan Fiedorowicz - ps. „Zośka”, brygada „Tońka”; później „Konara” - 6 brygada AK. ;
Siostra Irena Kołodziejaska (z domu Fiedorowicz) - ps. „Pączek”,
„Maciejowa” - grupa „Kozy” przy K.O. Wileńskiego AK
13. nie posiadam
14. nie dotyczy
15. Legitymacja Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej Nr * 010971
wydana 18.06.1991 r. (AK - okręg Szczecin)
16. W załączniku: fotografia z lat konspiracji oraz odbitka ksero do p.15.

Ekstawa Fiedorowicz